

มาทำความรู้จักงานโบราณคดีกันเถอะ

โบราณคดีคืออะไร?

โบราณคดี (Archaeology) คือ การศึกษาเรื่องราว ชีวิตความเป็นอยู่ และพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต โดยศึกษาจากหลักฐานต่างๆ ที่ยังปรากฏหลงเหลือเป็นร่องรอยที่พบบนดิน ใต้ดินและใต้น้ำ ได้แก่ โบราณวัตถุ โบราณสถาน แล้วนำหลักฐานเหล่านั้นมาวิเคราะห์ วิจัย และแปลความเพื่อบอกเล่าเรื่องราวในอดีต โดยมีระเบียบวิธีการศึกษา กระบวนการศึกษาและเทคนิควิธีเฉพาะเป็นของตนเอง ทั้งเทคนิคภาคสนาม เช่น การสำรวจทางโบราณคดี การขุดค้นทางโบราณคดี และเทคนิคในการวิเคราะห์วิจัย

ขุดที่ไหน?

ในการเลือกจุดขุดค้นทางโบราณคดี นักโบราณคดีจะอาศัยจากข้อสังเกต ได้แก่ ร่องรอยโบราณสถานที่ยังมองเห็นอยู่ เอกสารโบราณที่กล่าวถึงพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ร่องรอยที่อยู่บนดิน ร่องรอยที่ได้ขณะขุดดิน เช่น การขุดดินเพื่อปลูกสร้างบ้านเรือน หรือทำการเพาะปลูก สภาพภูมิประเทศที่คาดว่าจะเหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ เช่น ถ้ำ เพิงผา พื้นที่ที่เป็นเนินดินใกล้แหล่งน้ำ

อะไรคือหลักฐานทางโบราณคดี?

หลักฐานทางโบราณคดีแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ **หลักฐานที่พบบนพื้นดินหรือผิวดิน** ได้แก่ เศษภาชนะดินเผา ซากโบราณสถานหรือเศษวัสดุก่อสร้าง (อิฐ ศิลาแลง กระเบื้อง หินทราย) **หลักฐานที่อยู่ใต้ดิน/ใต้น้ำ** ได้แก่ หลุมฝังศพ ร่องรอยที่อยู่อาศัย ซากเรืออัปปางกันทะเล โดยหลักฐานทางโบราณคดีจัดเป็นหลักฐานชั้นต้น ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่สะท้อนความจริงหรือเหตุการณ์ร่วมยุคร่วมสมัยที่สุดจึงได้รับความเชื่อถือมากต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์

เจออะไรในหลุม?

- **ชิ้นส่วนจากร่างกายมนุษย์** สามารถนำมาใช้ในการระบุเพศ อายุ สภาพทางพยาธิวิทยา สภาพและสาเหตุการตาย พิธีกรรม ความเชื่อของชุมชน
- **โบราณวัตถุ** เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุธรรมชาติและไม่เปลี่ยนแปลงรูปร่าง ได้แก่ เครื่องปั้น ดินเผา ลูกปัด ขวานหิน เป็นต้น นำมาใช้ในการตีความลักษณะรูปแบบ ลวดลายการประดับตกแต่ง วัสดุที่นำมาใช้ในการผลิต วิธีการผลิตและประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย กลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงอิทธิพลและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ซึ่งโบราณวัตถุสามารถเล่าเรื่องราวในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ที่เป็นเจ้าของวัตถุทางวัฒนธรรมเหล่านั้นได้
- **นิเวศวัตถุ** คือ สิ่งที่มนุษย์ไม่ได้ประดิษฐ์ เป็นวัสดุธรรมชาติที่มนุษย์นำมาใช้ หรือเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ กระดูกสัตว์ เมล็ดพืช เปลือกหอย ก้อนหิน ดิน เป็นต้น สามารถบ่งบอกถึงสภาพแวดล้อมในอดีตได้
- **ร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์** หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการประโยชน์ใช้สอย เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแล้วจะสูญเสียลักษณะดั้งเดิมตามที่มนุษย์เคยสร้างไว้ ได้แก่ กองไฟ หลุมเสาบ้าน หลุมฝังศพ หลุมขะ ซากอาคาร โบราณสถาน ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตมนุษย์

